

การบริหารจัดการดินและน้ำในแปลงไม้ผล

ถอดบทเรียนจาก นายวิเชียร บุญรอด
หมอดินอาสาประจำตำบลยางหัก
อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ลักษณะพื้นที่

พื้นที่ทำการเกษตรเป็น **ชุดดินท่ายาง (Ty)** กลุ่มชุดดินที่ 48 มีข้อจำกัด คือความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เป็นดินต้น และเนื้อดินเป็นดินร่วนปนกรวดลูกรังปนเศษหินถึงชั้นหินพื้น เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ และการชะล้างพังทลายของดิน เนื่องจากพื้นที่มีความลาดชันสูง และดินมีความเป็นกรด

ปัญหาการใช้ที่ดิน

- ดินมีความเสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลังมาเป็นเวลา 10 ปี
- เกิดภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน ทำให้ผลผลิตข้าวโพดและมันสำปะหลังตกต่ำ
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากดินเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน มีสีน้ำตาลปนแดง และเป็นดินลูกรัง มีธาตุอาหารน้อยและการอุ้มน้ำของดินไม่ดี

การจัดการดิน

- ดำเนินการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้มูลสัตว์ ได้แก่ มูลวัว มูลไก่ มูลสุกร มาโรยบนผิวดินแล้วไถกลบลงดินก่อนปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน เงาะ กัลยัมพและพีชผัก
- ผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสุกร มูลวัว มูลไก่ รำข้าว กากถั่วเหลือง โดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.1 และ พด.3 และน้ำหมักชีวภาพ หมักจากปลา โดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.2 ในการปรับปรุงบำรุงดินและบำรุงรักษาดูแลไม้ผล
- ใช้วิธีการตัดหญ้าแทนการใช้สารเคมีฆ่าหญ้า และไม่นำหญ้าออกจากแปลง โดยจะปล่อยให้เศษหญ้าย่อยสลายเป็นอินทรีย์วัตถุในดิน และต้นหญ้ายังช่วยรักษาความชื้นในดิน
- ปลูกพืชแบบผสมผสานในแปลงไม้ผล โดยการปลูกต้นกล้วยแซมระหว่างแถวต้นทุเรียน เงาะ เพื่อให้ต้นกล้วยเป็นที่บังแดด ส่วนลำต้นและโคนกล้วยสามารถกักเก็บน้ำจะช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดิน

การจัดการน้ำ

- ขุดสระเก็บน้ำในพื้นที่ 3 จุด คือ ต้นแปลง กลางแปลง และท้ายแปลง โดยขุดลึก 3-5 เมตร ในพื้นที่ขนาด 1 ไร่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตร
- ทำร่องระบายน้ำในแปลงไม้ผล เพื่อระบายน้ำในช่วงที่ฝนตกไม่ให้ท่วมแปลงไม้ผล โดยน้ำจะไหลจากแปลงลงสู่สระเก็บน้ำ
- ให้น้ำในแปลงไม้ผลด้วยสปริงเกอร์ โดยติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ใช้ในการสูบน้ำ
- เลี้ยงปลากินพืชในสระน้ำ ได้แก่ ปลานิล ปลาดุกเพียน เพื่อนำมาบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในช่วงที่รอไม้ผลออกผลผลิต

การบริหารจัดการพื้นที่แบ่งพื้นที่

จำนวน 19 ไร่ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ที่พักอาศัยและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ จำนวน 1 ไร่ 2 งาน
- ขุดสระเก็บน้ำและเลี้ยงปลา จำนวน 3 ไร่
- พื้นที่ปลูกพืชผัก ผลไม้และไม้ยืนต้น จำนวน 14 ไร่ 2 งาน

ความสำเร็จการจัดการดิน

- ดินมีความชื้น ร่วนซุย อุ้มน้ำได้ดี
- มีสิ่งมีชีวิตในดินเพิ่มขึ้น ได้แก่ ไส้เดือนดิน กิ้งกือ ตะขาบ เป็นต้น
- ไม้ผลและพืชผักเจริญเติบโตดี มีความต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ความสำเร็จการจัดการน้ำ

- มีปริมาณน้ำพอสำหรับไม้ผลและพืชผัก
- บรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและฝนทิ้งช่วง
- มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงปลาในสระน้ำ

